

18de Aarg.

1887.

34te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

15de August. — 15de Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

En interessant Fortælling.

Fortællingen „Stolelæreren og hans Søn“ er nu færdig fra Bogbin-
deren og sælges heftet i Omflag for 30 Cts., indbundet i Papbind for 45
Cts., i smukt Shirtingsbind for 60 Cts. og i smukt Shirtingsbind og
Guldsnit for 75 Cts. 3 Partier gives den sædvanlige Rabat. Requisitioner
saavel i Partier som enkeltvis sendes til Hovedkommissionæren.

Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

J. J. Audubons Biografi med Portræt, Ratten, et Reliéf af Thorvaldsen, Den udmærkede Fortælling „Anna“, Kurfyrstinde Elisabeth af Brandenburgs Biografi

og meget andet Læsestof (4 Hefter af „For Hjemmet“) sendes portofrit for 35 Cts. Adresse:

K. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

10 celdre Bind af „For Hjemmet“,

(120 Hefter med sammenhængende, udvalgt Læsning) sendes portofrit for \$7.50. 6 Bind for \$5.00. 1 Bind for \$1.00.

Adresse: K. Thronsen, Decorah, Iowa.

Anm. Ved et Bind fortaaes 12 Hefter. De Bind, som for Tiden kan staffles, er 18de samt 20de til 32te.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

J. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner,
Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med
nogen Anden.

**Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garan-
teres.**

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

18de Aarg. }

15de August 1887.

} 15de Hefte.

Luthers Moder, efter Lucas Cranachs Maleri 1527.

Inscriptionen paa Billedet:

Anno 1531 am 30 Tag Junii ist Margareta Lutherin, Dr. Martinus's Mutter inn Got verschiedenn.

Det er: Margareta Luther (egentlig: Lutherinde), Dr. Martins Moder, hensov i Gud Aar 1531 den 30te Juni.

Dr. Martin Luther, hans Liv og Gjerning.

3. I Kloster, eller

„Svad skal jeg gjøre, at jeg kan blive salig?“

Paa denne Tid, 1503, døde i Rom „Kristenhedens Hoved“, Pave Alexander VI, rimeligvis af den Gift, hvormed han havde villet myrde en Cardinal. Som i alle andre Lande, saaledes var der ogsaa i Tydskland en vovende Længsel og Sagen efter Sandheden og Kamp for Livets høieste Goder. Luther, den ivrige Student, blev endnu uberørt deraf. Ikke udenfra, men gjennem egne Livserfaringer skulde han drives ind i Tidens afgjørende Kamp. Da han var 20 Aar gammel, fandt han i Universitetets Bibliothek, hvor han gjerne opholdt sig blandt Bogerne, en latinsk Bibel, den første, han saa i sit Liv. Han havde indtil da ment, at Evangelierne og Epistlerne, som blev forelæste ved Gudsstjenesterne, var den hellige Skrift; thi Paverne havde jo forbudt Kristensfolk et Tab af Sjælens Frelse at læse Bibelen, særlig i Modersmaalet. Dertil kom, at den ædle Bogtrykkerkunst først netop var opfundet, og at en Bibel i hin Tid kostede over 500 Kroner. Da Luther nu slog op Bogen og fandt saa meget deri, hvormed han ingen Anelse havde haft, begyndte et nyt Lys at gaa op for ham. Det Første, som fængslede ham, var Historien om Hanna Samuel (1 Sam. 2). Han kunde ikke læse sig mæt derpaa. Barnet, som Forældrene for hele Livet indviede til Herren, Hannas Lovsang, hvori hun synger: Herren er den, som opreiser den Ringe af Støvet; han ophøier den Fattige af Stærket for at sætte ham hos Førster og lade ham arve Herrens Throne! den unge Samuel fremdeles, som vokser op i Templet under Guds Dine: hele denne nyopdagede Historie fyldte ham med en Glæde, som han aldrig havde følt. „O, raabte han, om dog vor trofaste Gud ogsaa vilde give mig en saadan Bog!“ Siden gik han endnu oftere i Bibliotheket for at føøge sit Hjerte ved den fundne Skat. Han tog det nu ogsaa dobbelt nøie med de hellige Guds Bud og med Arbeidet for „et helligt Liv;“ men dybt følte han, at hans Hjerte ikke var rent for Guds Dine. Engang medens han vaskede sine Hænder, hørte en Ven ham atter og atter udraabe: „Jo længere vi vasker os, jo urenere bliver vi!“ Det forøgede den Angst, som han fra Ungdommen af havde for den hellige Gud. Han saa altid Jesus Kristus for sig som „den stræffelike Dommer, saaledes som man malte ham siddende paa Regnbuen,“ og havde ikke saa Timer, da han var Fortvivlelsen nær. „I dette Liv, sagde han senere, er ingen større Jammer og Elendighed end Hjertets Smerte og Angst, naar det er forladt og ikke ved noget Raad eller Trost.“ Herunder faldt han i en haard Sygdom, som truede hans Liv. Men en Ven, som besøgte ham, sagde: „Min Haskalaureus, vær trostlig, I vil ikke dø denne Gang. Vor Gud vil endnu gjøre en stor Mand af Eder,

som igjen vil trøste mange Folk" Først gif det vistnok endnu gjennem dyb Trængsel. Da han efter sin Helbredelse reiste hjem til sine Forældre med Kaarden ved Siden, som Studenterne brugte det, blev han undervejs ved et Fald saaret paa en Hovedaare i Venet. Medens en Ven, som fulgte ham, løb efter en Væge, laa Luther paa Ryggen og klemte Saaret fast igjen. Venet soulmede stærkt op. „Maria hjælp!“ raabte han i Dødsangst. Og da i den følgende Nat Blodet igjen begyndte at strømme af det opbrudte Saar, raabte han atter paa Marias Navn. „Jeg vilde,“ sagde han senere, „dengang have døet paa Marias Navn.“ I denne Sygdomstid lærte han uden Lærer at spille paa Luth, hvormed han senere ofte vederbøgede sit Hjerte. Men Gud i Himmelen lod ikke den stakkels Student faa No. Ifte længe efter blev en god Ven, hvis Navn er os ubekendt, ihjelskuffen eller ved et andet Ulykkestilsælde pludselig bortkaldt. Bedrøvet og uden Rundskab om den rette Trøst vandrede den unge Magister sin Vej. For at opfriske sig scretog han i Juni 1505 en Reise til sine Forældre.

Da han paa Tilbagereisen den 2den Juli var kommet til Landsbyen Stotternheim ikke langt fra Erfurt, brød pludselig et frygteligt Uveir løs. En Lynstraale slog ned lige foran ham. Bævende faldt han til Jorden og raabte: „Hjælp, kjære St. Anna, jeg vil blive Munk!“ Med disse Ord brød kun det frem, som længe havde gjæret i hans Sjæl. „Jeg gif i Klosteret, fortæller han, fordi jeg fortvivlede om mig selv. Jeg kunde aldrig en eneste Gang trøste mig ved min Daab, men tænkte altid: O, naar skal du dog engang blive from og gjøre nok, saa at du kan faa en naadig Gud, og ved saadanne Tanker dreves jeg til at blive Munk. Vi var opdragne under saadanne Menneskeskæninger, som havde fordunklet Kristus og gjort ham ganske unyttig for os; jeg mente saaledes at skulle gjøre nok ved mit Munkeri.“ I saadanne Tanker gif han om endnu i 14 Dage. Da indbød han sine bedste Venner til sig og fortalte dem, hvad han havde ifunde. Da de for Alvor vilde holde ham tilbage, sagde han: I dag ser I mig og saa aldrig mere.“ Under Taarer ledsagede de ham nu lige til Augustinerklosterets Porte. Det var paa Alexiusdagen, den 17de Juli 1505, og stede uden hans Forældres Tilladelse, hvorfor han ogsaa senere skrev til sin Fader: „Mit Løfte var ikke en Døit værd; thi jeg drog mig dermed bort fra mine Forældres Magt og Villie, som var satte over mig af Gud, og hvad mere var, det var ganske ugudeligt;“ hertil regnede han ogsaa, at han maatte bytte sit Døbenavn Martinus med Klosternavnet Augustinus, hvilket han erklærede for en Fornegtelse af Daaben og Kristus.

Men dengang mente han, at han med sit „Munkeri“ gjorde Gud en stor Tjeneste og skulde fortjene sig Sjælens Salighed. Med pinlig Samvittighedsfuldhed underkastede han sig alle Arbejder og Bødsøvelser. Den lærde Magister maatte være Portner, trække Uhret op, feie Kirken og forrette de smudsigste Arbejder. Var han færdig dermed, saa hedte det: „Nu aasted i Byen med Sækken!“ Og med en stor Brødpose over Skuldrene vandrede han liggende gjennem Gaderne fra Hus til Hus. Senere fik han

det noget lettere, da Erfurts Universitet stred ind hos Klosterforstanderen til Bedste for sin Magister. Paa sin Bøn fik han ogsaa en latinsk Bibel. Men naar han grundende og bedende sad over den i sin Celle, kom Munkene og skjendte: „Man tjener Klosteret med Betleri og ikke med Studeren!“ Ja hans Lærer Dr. Usinger sagde engang: „Ei, Broder Martinus, hvad er Bibelen! Man skal læse de gamle Lærere; de har suget Bisdommens Saft af Bibelen. Bibelen anretter bare Dyr!“ Alt saadant bar han taalmodigt. Dertil striftede han hver Uge under dyb Søndernufelse og modtog Absolution. Men da den romerske Kirke lærer, at Guds Straffe over de Skyldige ikke fuldt borttages ved Absolutionen, men maa affones ved egne Gjerninger, hvilke Præsterne ved Absolutionen paalægger, som Bønner, Almiser, Faste og Selvspegelse, saa plagede Luther sig Dag for Dag mere for at komme løs fra sin Angst og Kval. „Sandt er det, fortæller han, en from Munk har jeg været og har holdt min Orden saa strengt, at jeg tør sige: Er nogenstude en Munk kommet i Himmelen ved Munteri, saa vilde jeg ogsaa være kommet der. Det vil alle mine Klosterkamerater, som har kjendt mig, kunne bevidne; thi jeg havde, hvis det havde varet længere, martret mig tilbøde med Beden, Fasten, Waagen, Frysen, Læsning og andet Arbeide.“ Desuagtet kom hans Samvittighed ikke til Ro, og han beholdt en saadan Frygt for vor Frelser Jesus Kristus, at han, som han udtrykker sig, „maatte krybe ind under Marias Kaabe,“ medens dog, som han et andet Sted siger, „den Herre Jesus Kristus som vor Høne udbreder sine Vinger ved Korset for at samle os under dem.“

Den anden Mai 1507 blev Luther viet til Præst og læste sin første Messe. Det var en stor Torsdag. Thi siger Luther, „en viet Præst var mod andre døbte menige Kristne som Morgenstjernen mod den rygende Bege.“ Ogsaa hans Fader kom med 20 Ryttere over til denne Festsplads, omendstjont han havde været meget misfornøiet med sin Sønns egenmægtige Flugt til Klosteret, og skjændte ham 20 Gylden. Ved Bordet sagde nu Martinus: „Kjære Fader, hvorfor har J sat Eder saa haardt imod, og været saa vred over, at jeg er bleven Munk, og ser det kanske endnu ikke gierne; det er dog en fin, velbehagelig, gudelig Stand.“ Frimodig svarede Faderen overfor alle Munkte, Magistre og Doktorer: „J Lærde, har J ikke læst i Skriften, at man skal hævde sin Fader og Moder?“ Og da Martinus derpaa forsikrede, at han var bleven kaldet med en forstrækkelig Aabenbarelse fra Himmelen, sagde Faderen: „Gud give, at det ikke var et Bedrag og djævelsk Spøgelse. Strax efter denne Høitid tog Munkene igjen fra Martinus hans kjære Bibel. Ogsaa det lod han ste for Lydighedens Skyld og plagede og martrede sig kun saa meget ivrigere for at blive salig ved at følge Paven's Forstrifter. „Paven, sagde han, tilbød jeg med ret Trefrygt og hjerteligt Alvor, og hvad jeg saaledes gjorde, det gjorde jeg i Sandhed, af et ligefremt, ensfoldigt Hjerte, i redelig, god Tver og mente, det var Alt sammen velgjort og maatte ste til Guds Tre.“ Men han udrettede Intet dermed, som da heller ikke noget Menneffe ved saadanne Ting bringer sin

Samvittighed til No. Hans Legeme blev afmagret og bedrøveligt at se til, men endnu bedrøveligere saa det ud i hans Sjæl. Da han senerehen efter Naadesolens Dpgang sang og jublede: „Nu kjære menige Kristenhed, du komme med Lyst og Glæde,“ skildrer han ogsaa i samme Salme, hvorledes det saa ud hos ham, da han ved egen Kjæmpen vilde fortjene sig Himmelen.

J Djevlels Bold jeg fangen laa,
 Fordømt saa var jeg til Døde,
 Og mine Synder de laa mig paa,
 Jeg havde stor Angst og Nåde,
 Jeg sank og altid dybere ned,
 Der var ei Raad eller Salighed
 I Synden var jeg undfangen.

Og mine Gjæringer hjulpe ei
 Til Døden at overvinde,
 Den stærke Djævel han sagde nei,
 Han lader sig ikke binde
 Af mig eller noget Kreatur,
 Jeg var i hans Bold af min Natur,
 Fordømt til den evige Pine.

4. Wittenberg og Rom,

eller

„Den Retfærdige af Troen skal leve.“

Da nu Martinus under saadan Sjælenød var bleven som „et Lig“ og noksom havde erkjendt, at intet Menneſte bliver retfærdiggjort ved Lovens Gjæringer og allermindst ved den romerſke Hellighed, som intetſteds er paa- budt i den Hellige Skrift, saa forbarmede Gud sig over ham, og lod den forſte Lyſſtraale ſkinne ham imøde. En Dag nemlig, da Vandene gif ham til Sjælen, aabnede han ſin Samvittighedsnød for en gammel ſtille Kloſterbroder, og denne viſte ham til Troſt hen til det Sted i den apoſtoliffe Troesbekjendelse: „Jeg tror paa Syndernes Forladelse,“ og tilføiede endnu det Ord af St. Bernhard: „Men ſaa maa du ogsaa tro det, at ved Jeſus dine Synder er dig forladte. Det er den Hellig-Nands Vidneſbyrd i dit Hjerte, naar han ſiger: Dine Synder er dig forladte, thi det er Apoſtelens Mening, at Menneſtet bliver retfærdigt af Naade ved Troen.“ Videre Lyſ fik Luther ved Doktor Johan Staupitz, Auguſtinerordenens Overhoved, ſom var en viis og i den Hellige Skrift vel bevandret Mand. Til ham fattede Luther Tillid og klagede for ham, hvad der trykkede ham. „Al,“ ſagde han, hvor ſkal jeg hen?“ „Broder Martinus,“ ſvarede Staupitz, J ved ikke, at ſaadan Anfegteſe er Eder god og nødvendig, ellers blev der intet Godt af Eder. Men J vil være en digtet Synder og holde Kristus for

en digtet Frelser. Væn Eder til, at Kristus er den sande Frelser, og J en virkelig Synder. Gud spiller intet tomt Skyggespil og leger ikke, naar han giver sin Son hen for os." Disse Ord trængte saa dybt og velgjørende ind i Luthers Sjæl, at han senere skrev til Staupitz: „Ved dig er først Evangeliets Lys gaaet op for mig i mit Hjertes Mørke." Døkket for hans Dine, hvormed han hidtil havde læst Bibelen, faldt nu efterhaanden af, og han opdagede den ene Trostefilde efter den anden, saa som hint Ord hos Profeten Ezekiel: „Saa sandt jeg lever, siger den Herre Herre, jeg har ikke Behag i den Ugudeliges Død." Men især drogtes han af Pauli Ord: „J Evangeliet aabenbares Guds Retfærdighed af Tro til Tro, som skrevet staar: „Den Retfærdige af Troen skal leve." Han forstod endnu ikke det Ord, men han anede, at deri laa for en ængstet Samvittighed Nøglen til det tabte Paradis, og vendte atter og atter tilbage til dette Ord.

Mens han endnu grundede over dets Hemmelighed, fik han Vinteren 1508—9 gennem Hr. Staupitz Paalæg om at komme som Professor til Wittenbergs Universitet, der var grundlagt i 1502 af Kurfyrst Fredrik den Visse. Luther adlød, og efter at han i Marts 1509 havde taget Examen som bibelst Bakkalaureus, begyndte han at holde Forelæsninger udaf den Hellige Skrift. Med Mennekesætningernes Lovene vilde han ikke mere nære de Studerende, han vilde række dem „Kjernen i Nødden og Marven i Hveden og Benene." Ogsaa Professorer satte sig ved hans Fodder, fornemmelig Universitetets Rektor, Pollich von Melrichstadt. Kurfyrstens Lovlæge, som man kaldte Lux mundi d. e. Verdens Lys. Da denne nogle Gange havde hørt Martin, sagde han: „Den Munk vil gjøre alle Doktorer det broget og bringe op en ny Lære og reformere hele den romerske Kirke; thi han lægger sig paa Profeternes og Apostlernes Skrifter og staar paa Jesu Kristi Ord. Det kan ingen hverken med Filosofi eller Soffisteri omstyrte eller nedkjæmpe." Dr. Staupitz, der ligeledes sølte de Livskræfter, der udgik fra den unge Professor, bød ham ogsaa at prædike Guds Ord offentlig. Men det syntes Luther en altfor stor Sag at tale med Folket i Guds Sted, og han sagde: „Hr. Doktor, J tager Livet af mig, jeg vil ikke staa i det et Hjerdingaar." Men han maatte op i det gamle, nansseelige Kloster-Kapel. Det var en strobelig Hytte, sammenklunket med Ler, brøstfældig og støttet op paa alle Sider, kun 30 Fod lang og 20 bred. Prædikestolen var af gamle uhojlede Bord. „J en Sum," siger Nykonius, „Kirken var overalt at se til, som Malerne maler Stalden i Bethlehem, hvor Kristus blev født. J dette usle og elendige Kapel var det, at Gud lod sit hellige Evangelium og det hjære Jesusbarn atter fødes igjen. Men snart blev det for trangt og Luther fik Befaling til at prædike i Sognekirken, og saaledes blev Jesusbarnet ogsaa bragt op i Templet."

Men før Luther prædikede videre, skulde han selv først blive ført til endnu dybere Forstaelse af Naadens og Troens Hemmelighed. Det skede saaledes. Staupitz sendte ham med en anden Broder 1511 i Klosters Anliggender til Rom. Med glade Forhaabninger tiltraadte Luther denne

Pilegrimsgang; thi han mente, at paa de „hellige Steder“ i Rom, som man kaldte dem, skulde han naa til fuld og hel Fred i sin Samvittighed. Underveis var stadig det Ord i hans Tanke: „Den Retfærdige af Troen skal leve.“ Og jo længere han reiste, desto mere indtrængende hørte han stadig ligesom en Stemme lyde: „Den Retfærdige af Troen skal leve.“ Da han saa Byen langt borte, faldt han ned paa Jorden og raabte fuld af Hentykkelse: „Vær hilset, du hellige Rom.“

Dengang levede i Rom Verdens største Kunstnere, Mafael, den fornemste af alle Malere, og Michel Angelo, vel den mest storartede og vældige af Kunstnere, thi han var Maler, Billedhugger, Bygmester og Digter. Men disse By, som spjldte Verden med sin Glans, gif ikke Luther efter; han havde kun en Tanke: Hvorledes kan jeg bestaa for Gud? Da han nu i den hellige Stad saa sig noget noiere om, maatte han erfare Ting, hvorom han ikke havde haat nogen Aelse. Paven, Julius II, var en formelig Krigsmand og kom netop tilbage fra et Felttog, hvor han selv havde ledet det blodige Stormangreb paa en By. Og om Paverne for ham, Clemens VIII og Alexander VI, har vi allerede hørt. Retfærdig Harnegreb Luther, naar han maatte høre, hvorledes man skjældte hans Landsmænd for de „dumme Tydfkere,“ eller de „tydste Bestier“, og hvorledes man talte med Haan om de „gode Kristne“, som endnu var dumme nok til at tro paa Kirkens Bedrag. Han selv løb, som han senere fortæller, „som en gal Hellig gennem alle Kirker og Kloster“ (Katakomber) og troede Alt, som der var opfundet og sammenløiet. Han ønskede endog, at hans Forældre allerede maatte være død, for at han ved en Messe i Rom kunde udfri dem af Sjærsilden. Hvorledes det iøvrigt gif til ved Messen, derom beretter han: „Jeg har i Rom seet mange Messer holdes, saa jeg gruer, naar jeg tænker derpaa. Det oprørte mig, at de saaledes rips og raps kunde læse Messe, som om de bare drev et Gjøglespil. For jeg kom til Evangeliet, var man ofte færdig med mange Messer, og raabte til mig: „Fort, fort (Passa, passa); se til, at du bliver færdig!“ Med Herrens Tegeme i sine Hænder mumlede de: „Du er Brød og bliver Brød. Ved Bordet spottiede de over den hellige Nadvere. Jo nærmere Rom, des værre Kristne.“ Dog lod han sig ikke forvirre ved Kirkens Brost, men søgte kun med større Alvor sin Sjæls Salighed. Da hørte han om en særegen Helligdom, Pilatuskrappen, som skulde være kommen fra Dombuset i Jerusalem til Rom. Flux løb han hen og frob andægtig og ydmyg paa sine Knæ op Trapperne og ned igjen for at modtage den Afslad, som Paven havde lovet dem, der udforte en saadan Gjærning. Men idet han gjorde dette, var det for ham, som en Tordenstemme tilraabte ham: „Den Retfærdige af Troen skal leve!“ Troens Helligdom oplod sig endelig for ham i sin Hærlighed. „Da følte jeg,“ saa lyder hans egne Ord, „at jeg ganske var født paany og havde fundet en vid opladt Dør til Paradiset, saa ogsaa den tjære hellige Skrift nu ganske anderledes an, end før var steet, løb derfor snart gennem hele Bibelen, saavidt jeg kunde erindre mig.

den, og samlede ogsaa i andre Ord al dens Udlægning sammen efter denne Regel. Medens jeg tilforn ret alvorlig havde dette lille Ord: „Guds Retfærdighed,“ saa begyndte jeg nu derimod at agte det dyrebart og høit, som mit allerfjæreste og trøsteligste Ord, og dette Sted hos St. Paulus var nu i Sandhed Paradisets reite Port.“ Som et ganske andet Menneske, glad i sin Gud og Frelser, drog Luther sin Vej hjem. Forunderligt, ved selsomme Tid samlede Pave Julius II i Rom et almindeligt Kirkemøde, den fjerde Lateransynode, hvor han lod alle den romerske Kirkes Menneskesætninger paany erklære for evige og uantastelige guddommelige Sandheder. Men hvad hjalp det? Den virkelige guddommelige Sandhed, som dengang netop havde aabenbaret sig for Luther, og det just i Rom, skulde snart gaa klart op for Kristenheden som Solen, naar den straalere frem i sin Kraft.

Luther selv var sig vel bevidst den store Skat, han havde fundet i Rom. Han siger: „Jeg vilde ikke undvære for hundrede tusinde Gylden, at jeg ogsaa har seet Rom; jeg maatte ellers være bange for, at jeg gjorde Paven Uret. Men hvad vi ser, det taler vi.“ Det var ikke længe efter hans Tilbagekomst, da stod Luther en Dag med Dr. Staupitz under det store Væretre i Klosterhaven. „Broder Martin, begyndte Staupitz høitideligt, det er besluttet af mig og hele Konventet, at I skal blive Doktor i den hellige Skrift.“ Da blev Luther forstrækket og sagde, han var en svag, syg Broder, derfor maatte man se sig om efter en dueligere. Men Staupitz svarede: „Enten I nu lever eller dør, saa har Gud Brug for Eder i sit Raad. Folg derfor, som I ogsaa efter Eders Klosterløfte er skyldig til at lade.“ Saaledes blev Luther ogsaa hævet til denne Værdighed, ikke som noget han selv tog sig til, men mod sin Villie ved Guds Haand. „Havde jeg vidst, tilstaaer han senere, hvad jeg nu ved, saa skulde ikke ti Heste have truffet mig did. Men jeg er bleven tvungen dertil, saa jeg maatte blive Doktor af ren Lydighed.“ Senere er dette af Gud ham betroede Embede blevet ham en Klippegrund, hvorpaa han stod urygkelig fast. Han siger: „Jeg har maattet sværge og love min allerfjæreste hellige Skrift, at prædike den troelig og usorfalstet. Under saadan Væregjerning er Pavedømmet faldt mig i Veien og har villet hindre mig. Men derfor er det ogsaa gaaet det, som det sees, og skal endnu stadig gaa det værre, og de skal ikke saa Bugt med mig.“

Luther var endnu ikke fulde 29 Aar gammel, da han blev Doktor i den hellige Skrift, altsaa en ung Mand. Derfor undte Gud ham endnn fælde fem Aars Kollighed, for at den unge Bin desto bedre kunde klare sig. Kun engang, 1516, sendte Dr. Staupitz ham ud for at se efter, hvordan det stod til med Augustiner-Klostrene. Han opdagede paa denne Reise mange sørgelige Ting, saa at han bitterlig klagede for Staupitz over de lade Buge, som der intet Udkomme var med. Men den milde Mand beroligede ham med de Ord: „Hr. Doktor, naar man ingen Heste har, faar man pløie med Oxer.“ Den øvrige Tid kunde han i al Stilhed studere og bede over sin Bibel, og hvad han fandt der, gav han i Prædiken sine Tilhørere,

som lyttende hang ved hans Læber, fordi de der virkelig fandt levende Brød i sin Hunger. Ogsaa af bibeltroende Mænds Skrifter fra fordums Tider sugede han megen Næring, saasom af Kirkesfaderen Augustinus, hvis Ord: „Troen nyder, hvad Loven nyder,“ var ham en sand Rørgelse, endvidere af den gudsfyngtige Johans Taulers Prædikener og ganske særlig af en liden Bog, som han i 1516 selv udgav paany under Navn „Den tydske Theologi.“

Da nu disse fem Hvilens Aar var forbi, og Troeshyet hos Luther brændte stærkt nok til, at det offentlig kunde stilles frem paa Vjsestagen, saa slog Guds store Time, som saa mange fromme Kristne i Aarhundreder inderlig havde stundet efter og bedet om. (Mere).

Historiens Vidnesbyrd om Bibelordets Sandhed.

(Efter Kuppredt).

(Fortjat fra No. 14.).

Paa en meget sikkere Maade kommer man til Kundskab om Fortiden, naar der findes skriftlige Optegnelser om en Begivenhed, enten fra den Tid, da den foregik, eller strax efter, eller naar der er opreist et Mindesmærke s. Gr. af Sten, til Erindring om en Begivenhed, og der da paa disse, med Bogstaver eller Tegne, er anført, hvad der har tildraget sig. Da har man en paalidelig Kilde, af hvilken man kan slutte sig til, hvad der i ældre Tider er steet. Saadanne Skrifter og Mindesmærker have vi fra den ældste Tid. I Særdeleshed i den senere Tid synes Gud at ville føie det saa, at det ene skriftlige Vidnesbyrd mod Vantroen efter det andet skal komme for Vjset, som hoit og tydeligt bevidner, at Bibelen taler Lutter Sandhed. I Egypten har man saaledes i Gravkamrene fundet ikke alene en Mængde vigtige Billeder paa Væggene, men ogsaa en uhyre Mængde af de saakaldte Papyrusruller, paa hvilke Egypterne nedskreve deres Historie. Og Gud har ladet det lykkes for de Lærde efterhaanden mere og mere at forklare Indholdet af disse Ruller. I Assyrien og Babylonien, hvor engang Ninive og Babylon laa, har man udgravet en Mængde Levninger af Bygverker. Overalt finder man, saavidt Indskrifterne kunne læses, at Gravene og Indskrifterne er et Slag mod vor Tids forfærdelige Vantro, idet de, tildels endog ordret fortælle, hvad der staar skrevet i Bibelen, og hvad man hidtil saa ofte har spottet over som Fabler. Saaledes maa Stenene tale, hvor Menneskene i Vantro tie. Fra det nye Testaments Tid have vi desforuden en stor Mængde Skrifter foruden selve Testamentet; thi allerede dengang blev meget skrevet. I disse ikke bibelske Skrifter finde vi ligeledes Vidnesbyrd nok for, at det er sandt, hvad Bibelen siger i Testamentet. Man behøver kun at have Nine til at se med.

Det viser sig altsaa, at de ikkekristelige Efterretninger fra den

ældre og ældste Tid aflægge Vidnesbyrd om, at Fortællingerne i Bibelen ere Sandhed og ikke Opdigtelser af orkesløse eller sværmeriske Hoveder. Dette er Historiens Vidnesbyrd for den Kristnes Tro.

Efter disse foreløbige Bemærkninger ville vi lidt noiere gaa ind paa et af disse Vidnesbyrd.

Den hellige Skrift fortæller i det gamle Testamente, at der har været en Syndflod, og at Menneskene nogen Tid efter, i deres Hoimod vilde bygge en Stad og et Taarn, der naaede op til Himmelen; at Gud derpaa forvirrede deres Tungemaal og adspredte dem, samt at Staden af den Grund blev kaldet Babel d. e. Forvirring. Denne Fortælling har naturligvis Bantroen for lang Tid siden kastet sig over og Gang efter Gang raabt: „Det er lutter Fabel. Hvem kan være ensfoldig nok til at tro Saadant?“

Da opdagede den engelske Oberst Rawlinson i Aaret 1854 i en Ruinhob, som har Navnet *Birs Nimrud*, — hvilket tydelig peger hen paa *Nimrod*, rimeligvis en af Bygmesterne. om hvem Bibelen taler*) — tvende cylinderformige Stene, der vare fulde af gammelashyriske Skrifteegn, den saakaldte Kileskrift. Den berømte Skriftekjender *Oppert* i Hamburg, der har anstillet de dybeste Forskninger i de babyloniske Fornlevninger, har nu ogsaa fuldstændigt forklaret Indskriften paa disse Stene. Forklaringen lyder saaledes:

„Nebufudruzur (Nebufadnezar) Konge i Babylon, det evige Væsens Tjener, Vidnet om Merodaks (efter Jerem. 50, 2 Navnet paa den høieste Gud) Uforanderlighed, den høieste Herster, som har ophøiet Nebo, (en Afgud)**), Forløseren, som har boiet sit Dre til den høieste Guds Undervisning. Gudernes Stedfortræder, der ikke misbruger sin Magt, Gjenopretteren af Pyramiden og Taarnet, Nabopalassars. Kongen af Babylons, ældste Søn, jeg siger: Merodak, den store Herre selv, han har vidnet for mig, han har befalet mig at gjenoprette hans Helligdomme. Nebo, Vogteren over Himmelen og Jordens Hærskarer, har lagt Retsfærdighedens Scepter i min Haand. — Taarnet, den evige Bolig, har jeg paanyet grundlagt, med Sølv, Guld, Kobber, Stene og glaserte Teglstene, med Cypresser og Cedre har jeg fuldendt dens Pragt. Mindesmærket fra Babylons ældste Tid har jeg gjenrettet og fuldendt, med Teglsten og Kobber har jeg gjenreist dens Spidse, vi sige altsaa: Templet for de 7 Jordens Uds, Mindesmærket fra den ældste Tid om Botsippa (saa kaldtes en Del af Babylon), hvilket en Konge i Urtiden byggede, man tæller 42 Menneskealder; men han reiste ikke dens Spidse. Fra Syndflodens Dag forlode de den, da de fremførte deres Trd i Forvirring. Jordstjælv og Lynild havde brækket Murkalken, sønderspaltet de brændte Stene og Kalkmassen var trængt ud i en eneste Dynge. Den store Gud Merodak har ansporet mig til

*) Moseb. 10, 8. 10. 11. **) Esajas 46, 1.

at fuldende det. Dens Blads har jeg ikke forandret, dens Hjornesten har jeg ikke forrykket . . . saaledes som den skulde være bleven i den gamle Tid, har jeg høvet dens Spidse." Denne Indskrift er altsaa omtrent 2500 Aar gammel. Den hele bibelske Beretning om Syndflod, Taarnbygning, Sprogforvirring er bekræftet. Ogsaa Tiden passer fuldstændigt. 42 Menneskealderer er 14—1500 Aar. Lægges hertil de 600 Aar f. Kr., paa hvilken Tid Nebukadnezar levede, saa udkommer 2100 Aar f. Kr., som Tiden for det babelske Taarns Opbyggelse. Efter Bibelens Tidsregning blev Taarnet i Birkeligheden bygget mellem 2100 og 2200 f. Kristus. At Nebukadnezar ikke kunde have faaet sin Rundstab fra Jøderne, er klart nok. Thi han nævner ikke blot en Konge som Bygmester, hvortil de jødiske Skrifter intet kjende, men han nævner ogsaa Jordskjælv og Eynild som de forstyrrende Magter, medens Jøderne slet ikke vide Noget herom. Han havde selvfølgelig sin Rundstab fra de gamle kaldæiske Sagn og Overleveringer.

Schrader har vistnok oversat disse Indskrifter noget anderledes, end den berømte Oppert. Men ogsaa hans Oversættelse er Historien om Taarnbygningen i Babel, over hvilken man saa ofte har spottet, fuldkommen tydelig indeholdt i Indskriften. Ja, Schrader oversætter ligend: „Taarnet i Babilon opreiste jeg." Istedetfor 42 Menneskealderer oversætter han: 42 Aalen, hvad imidlertid synes mig hoist usandsynligt. Thi hvad er vel et Taarn paa 42 Aalen? Nebukadnezars Billede var endog 60 Aalen høit! I ethvert Fald have vi Ret at spørge: Hvem har endnu lyst til at spotte over Historien om det Babels Taarn, som Menneskene engang vilde bygge, og som de ikke fik fuldende? Den, som ikke vil tro Bibelen, bør dog laane Dre til den Historie, der er indgravet i Stenene.

Endnu et Tilfælde. I et Gravkammer i Egypten fra Moses Tid, ser man Folk beklædte med at forfærdige Teglsten, medens Andre, bekvæmmede med Stofte, holde Vagt over dem. Blandt Arbejderne bemærker man, ikke blot ægyptiske, men en Mængde Jødeansigter. Saa flodset end Figurerne ere malede, saa karakteristiske ere de alligevel. Ingen af Nutidens Malere kunde tegne mere ægte Jødebilleder, end der findes paa disse Malerier, der nu ere 3000 Aar gamle. Egypterne, med deres rødbrune Farve og flade Kinder, med deres dystre Ansigter og truende Holdning, kunne meget let skjelnes fra de slittigt arbejdende, skjægede, ventligere Jødestykkelfer.

Fremdeles finder Nutidens lærdeste Egyptolog Henry Burgsch-Bey, Bibelens Angivelser over Udgangen af Egypten, fuldstændig igien i de af ham fortolkede Papyrusruller og Monumentalindskrifter, der stamme fra den Tid, paa hvilken Moses levede. En Rulle, der findes i Pittichs Museum, siger f. Ex. „at en Skriver maanedlig uddelte Korn til de Hebræer, der drøge Stene til Ramses Fæstningsværker." Der findes et Brevidt til Ramses II, hvor den første Side indeholder en Opgave over Murarbejderne, af hvilken det tydeligt kan sees, at Hebræerne under militær Vagt daglig maatte levere et vist Antal Teglsten. Paa Rullen staar fremdeles, for-

uden Ramses, en Mængde bibelske Steder, t. Ex. Suchoth-Esfam, Migdol. Ogsaa Bibelsens Opgaver med Hensyn til Vandringen i Ørnenen, stemme overens med de dokumentale Indskrifter, der nylig ere blevne offentliggjorte.

Endelig vil jeg blot pege hen paa, at man i en ægyptisk Klippegrav har stødt paa et Billede, der forestiller 10 fremmede Mænd. De have hvid Ansigtssfarve, Skjæg, Hårdeansigt; de have et Ejel med sig, ere bevæbnede med Koller og Slynge. Nogle spille paa Floite eller Harpe. En Skriver tæller dem og optegner deres Naane. Tillige finder man Navnet paa en Konge — Osirtasen — der regjerede i Egypten paa Josefs Tid. Hvem maa ikke i dette Billede gjenkende Bibelsens Fortælling om Josefs 10 Brodres Tog til Egypten?

Dette er kun nogle Meddelelser fra den ældste Tids Monumenter og Dokumenter, der nylig ere fundne og udgravede.

Men hvad fremgaar allerede af dette Ubetydelige? Den uomstødelige Visshed, som ogsaa den profane (verdslige) Historie bekræfter, at hvad Bibelen fortæller allerede paa sine første Blade, er ikke en Række af opdigtede Fabler, men ren historisk Sandhed. Hvad behøve vi da mere Vidnesbyrd? Naturen vidner for Bibelen, og den ældste Historie ligesaa. Kan du være i Tvivl om, paa hvilken Side du skal stille dig? Paa Troens, der har Videnskaben for sig, eller paa Samtroens, der forhærder sig mod ethvert Bevis, fordi den ikke vil tro. (Mere).

Ulv- og Børn.

(„National.“ — efter Chambers' Journal).

I de gamle Beretninger om Roms Grundlæggelse fortælles der om Stadens Stiftere, de to Bestalindesønner Remus og Romulus, at de blev opvandede af en Ulvinde, som mere barmhjertig end Dyrerne, der havde udiat dem i Tiberfloden for at dø, fra de nærliggende Bjerge var stegen ned til Flodbreddens vilde Figentræ, ved hvis Rodder de var bleve ladte tilbage af Floden, og rørt af deres Hunger skylken havde raft dem sit fulde Mælk for at lade dem die. Denne Beretning er vel altid — for saa vidt den angaar Ulvindens Indsriden — bleven henregnet til Sagnetens Verden, hvor den har faaet sin Plads anvist blandt dem, der under en digterisk, eventyrlig Forklædning skjulte en nogen, haandfast Sandhed. At Roms Grundlægger saa at sige havde Rødder i sine Arter, idet han var bleven fostret af en Ulvmoder, det kjendes — jaaledes lyder Mythen Forklaring — let paa hans Verk, den romerske Stat, der lige saa graadig som Rødder stadig spejdede efter nyt Bly, mættedes og fededes ved andres Blod og Taarer og ikke var tilfreds, saa længe der endnu var noget tilbage at opsluge.

Imidlertid er der i de senere Aar fra forskjellige Steder, navnlig fra Indien, fremkommet Oplysninger, af hvilke det synes at fremgaa, at hint Sagn om Ulvinden som Menneske-Amme dog ikke er saa ganske grebet lige ud af Luften, og at det i det Mindste ikke mangler Sidestykker fra den virkelige Verden.

Man har nemlig troværdige Beretninger om, hvorledes Børn ere blevene røvede og bortførte af Ulve, men saa i Stedet for at blive opædte, hvad der uundgaaelig vilde være blevet deres Skjebne, hvis det havde været en Tiger eller Panther, der havde været Bortføreren, er blevene opammede, opdrættede og værnede af Røveren. Dette lyder ganske vist høist utroligt, men er dog ikke desto Mindre fuldt paalideligt; thi enkelte af disse Ulve-Børn ere senere blevene gjenfundne, og for et Par Aar siden (og maaske endnu) fandtes der et saadant Individ i Secundra en liden Missions Station nogle faa Mil fra Agra i Forindien.

Som Regel gaar Ulvene paa Rov efter de Husdyr og Hjorde, som hører til de Landsbhyer, i Nærheden af hvilke de har sine Huler, samt paa saadanne vildtlevende Dyr, som de kan indhente og nedlægge. Blandt disse sidste spiller Antilopen og flere Drottiggerarter af Stenbuffens Familie en vigtig Rolle i de Egne, hvorom her er Tale, og stor er den Vistighed, mange de Kunstgreb, som de griber til for at opnaa sine Hensigter. Men i de nordvestlige Provinser af Forindien, omkring ved Agra, i Duda og Rajputana bemægtiger de sig ogsaa ofte Børn. Alle Raster af Hinduer er overordentlig overtroiske med Hensyn til disses saavel som til mange andre Dyrs Udelæggelse, og den Ulykkelige, der har været saa uheldig at komme til at udgøde en Draabe Ulveblod, ansees for sikkert hjemfalden til Glendighed og Fordærvelse. Deraf kommer det, at skjønt den engelske Regjering har udsat en Belønning af tre Rupier for hvert Ulvehoved, der leveres, saa vil dog ingen anden end Hinduerne af den laveste Kaste, „Domes“ eller „Dungars“, som de kaldes, driste sig til at sætte Snarer for eller paa anden Maade efterstræbe Ulvene. De ovennævnte „Møddingbeboere“ (som Dungars betyder) fører et omslakkende Liv, leirer sig omkring i Junglekratet eller paa Affaldsdyngerne ved Landsbhyerne og nærer ingen Skrupler ved at dræbe nogen Slags levende Skabninger.

Det ligger i Sagens Natur, at det vedblivende vil være en Umulighed at paapege det sjælelige Moment, som er det afgjørende i Røvdyrets Antagelse af Menneskebarnet. Følgende Gisning maa staa som et Forsøg paa en Forklaring af det Fænomen, at et saa grusomt og blodtørstigt Dyr som Ulven ikke desto Mindre en Gang imellem optræder som Fostermoder for Mennesket.

En Hunuld, der for Tiden har Unger, streifer speidende og snoftende omkring efter Fode til sin Yngel, og det lykkes den i et ubevogtet Dieblif at trænge ind i en indviklet Hytte. De Børne er fraværende, og det spæde Barn bliver saaledes et let Bytte for Røvdyret. Af en eller anden Grund — ganske vist ikke paa Grund af overdreven Følsomhed, men maaske fordi

deres Noodyrinſtinkt endnu er forholdsvis ſlumrende — noies de medfølgende Ulveunger med at overſlikke BARNET. Dette har — maatte i Overensſtemmelse med Skik og Brug hos Ulve — ſamme Folge for BARNET, ſom den bekyndte Spiſen Salt og Brød med en Araber har for den Fremmede, han være nok ſaa meget Araberens Fiende. BARNET er fra nu af fredlyſt i Ulve-Samfundet, ja, bliver ydermere taget i BARNs Eted og opammet af den paagjældende Ulvinde.

Endſjønt Menneſket beſidder en vis Lyſt til meget tidlig at ſtikke Næſen til Veirs og gaa paa Bagbenene alene, ſaa maa vi dog alle indromme et viſt Slægtskab med de andre Firsøddede, hvilken Indrømmelse har givet ſig Udtryk i den bevingede Erfaringsſætning: „man ſkal krybe, til man lærer at gaa,“ og endvidere maa alle — ſelv Darwins irigſte Modſtandere — bekvemme ſig til at erkende en i en meget betydelig Eſterlignelsesdrift ſig ytrende meget betænkelig Lighed med Aberne. Naar nu det ſtjaalne BARN ikke ſer andre end paa alle fire gaaende Individder omkring ſig, vil denne Eſterlignelsesdrift ikke undlade at give ſig Udſlag deri, at Vedkommende ſelv antager den ſamme Bevægelsesmaade.

Imidlertid synes det, ſom om Hænderne for det Meſte i ſaadant Tilfælde viſer ſig mindre ſtikfede til at udføre ſin Funktion ſom Fodder, hvorfor Albuerne ſom Regel maa træde i Etedet. Som Folge heraf tages ogſaa Knæerne i Brug ſom Stotteslade for Benene, og deraf kommer det, at man hos diſe ſælſomme Veſener i Almindelighed finder hærdede, hornagtige Fortykkelfer baade paa deres Albuer og Knæer, noget lignende, ſom man finder hos Kamelen paa Grund af, at denne i knælende Etiling modtager ſin Belæſtning.

Efter diſe indledende Bemærkninger ſkal vi gaa over til at anføre nogle aldeles troværdige Beretninger om gjenfundne Ulveborn. Diſe Beretninger ſkriver ſig alle fra Indien, hvor Forholdene ſom ovenfor paavift synes at være ſærlig gunſtige for diſe BARNerov.

*

*

*

En Morgen for nogle Aar ſiden red Mr. J., der paa den Tid var Foged og Skatteopkræver i Etawah-Diſtriktet, ud, ledsaget af et Par Somars, d. v. ſ. beredne Poſtibejente. Veien, paa hvilken de færdedes, gif igjennem en Egn, ſom gjennemſtrømmes af Floden Jumna, en af Indusflodens mange Biſloder, og ikke langt fra Veien fandtes ſteile Skrænter, ſom ſtraaned ned mod Flodleiet. Ret ſom de paſſerede en Bugtning af Veien, ſaa de foran ſig to halvvoxne Ulveunger løbe over den; de kom nede fra Skrænterne, og bag efter dem fulgte i betydelig langſommere Fart og med oienſynlig Beſvær en meget mærkelig udſeende Stabning, ſom ſjokkede aſted paa alle Fire, men paa en høiſt uſædvanlig Maade. Skikkelfen viſte ſig at være et Ulve-BARN. I det de lod de to rigtige Ulveunger ſlygte uantaſtede, forſøgte de tre Mænd at indhente Menneſkeungen, og det lykkedes dem ogſaa ſnart at aſſjære den Tilbagetog. De onſkede naturligtviſ at bemægtige ſig

den levende og uden at skade den paa nogen Maade, og det kostede dem derfor megen Besvær at fange den, thi den bed, fradsede og sægtede omkring sig med den største Bildhed og Haardnakkethed. Tilslidst maatte de drive den ind i en Klippefros, og udenfor den maatte saa Mr. H. og den ene af Besjente holdte Bagt, medens den anden blev sendt til den nærliggende Landsby for at hente et svært Tæppe til at kaste over dens Hoved. Paa denne Maade lykkedes det dem endelig at fange den.

Hele Veien hjem opførte Ulve-Barnet sig imidlertid som rasende, streg og hylede snart ynkelig og snart i Paroxysmer af asmægtigt Raseri. Det blev bragt til Mr. H.s Hjem; men det vilde i lang Tid slet ikke lade sig berolige, og i de første Dage afflog det al Føde, selv raat Kjød. Barnet var en Gut paa henved ni Aar, og det kan her med det Samme anføres, at man hidtil endnu aldrig har seet eller hørt om Ulveborn af Hunkjøn. Det er ikke godt at afgjøre, hvad Grunden hertil kan være; rimeligst er det vel at antage, at Børn af Hunkjøn besidder en mindre haardsør Helbred, og at de derfor er ude af Stand til at døie de skrækelige Savn og Gjenvendigheder, som nødvendigvis maa følge med en saadan Tilværelse, og folgelig inden lang Tid sygner hen og bortdør.

Den ovenomtalte Guts Ansigt var i høieste Grad frastødende; hans Træk var grove og sløve og deres Udtryk dyriske og ubevægelige; de mindede i det Hele mere om et Dyr end om et Menneske.

Mr. H. lod foretage meget omhyggelige Undersøgelser i de omliggende Byer om, hvorvidt nogle af de derboende Indbyggere havde mistet Børn under saadanne Omstændigheder, at der kunde være Grund til at formode, at de var bortførte af Ulve, og i saa Tilfælde om der kunde være Tale om at gjenkjende det røvede Barn ved Hjælp af Modermerker, Hudpletter eller andre saadanne uudslettelige Tegn. Der hengik heller ikke mange Dage, før Forældrene var opdagede. De gjenkjendte ham ved visse karakteristiske Tegn paa Bryst og Skuldre og fortalte, at han var bleven borttrovet i en Alder af henved to Aar.

Imidlertid havde de store Vanskeligheder med at styre og passe ham, thi han var saa brydsom og besværlig som et vildt Dyr i Bur. Om Natten stod han tidt hele Timer i Træk og udstødte uarticulerede Hyl og Klageskrig, saa at han ikke alene forstyrrede Forældrenes Søvn, men ogsaa Naboernes, gjorde Natten uhyggelig, kort sagt var til Stræk og Plage for sine Omgivelsers. Ved en Leilighed, da han havde været særlig ustyrlig, greb Forældrene til det Middel at slaa en Snor om Livet paa ham og binde ham til et Træ, der stod et Stykke fra deres Hytte. Da indtraf noget høist mærkværdigt. Det var en klar, maanelys Nat, at to Ulveunger — utvivlsomt de samme to, i hvis Selskab han var bleven fangen — blev tiltrukne af hans Skrig, medens de var ude efter Bytte og nærmede sig Stedet; da de fandt ham alene, kom de hen til ham og begyndte at hoppe omkring ham og lege med ham saa fortrolig, som om han kunde være en af deres

egne. Alt dette kunde ihdelig iagttages fra Hytten. Først henad Morgenstunden, da der begyndte at blive Stoi i Landsbhyen, forlod de ham.

Denne Ulve-Gut levede imidlertid ikke længe. Bant til det vilde Liv, som han havde ført i det mindste i en sex—syv Aar, taalte han ikke ret længe Fangenskabets, den forandrede Levevis og den nye Slags Føde. Lidt efter lidt slyngede han hen og døde. Han havde aldrig talt et Ord, og ikke en menneskelig og fornuftig Tanke ytrede sig hos ham ligesom heller ikke nogenfinde nogen Straale af menneskelig Intelligens lyste over hans stoffels dyrskte Ansigt.

*

*

*

Den næste Beretning er tagen fra et Bert, som for henvend tredive Aar siden blev offentliggjort af en den Gang velkendt engelsk Officer. Vi skal lade Fortælleren selv føre Ordet.

Der findes for Diebliffet i Sultanpore en Gut, som for henvend halvtredie Aar siden er bleven fangen i en Ulvehule ved Chandour ikke langt fra Goomte Floden. Den indfødte Supernor havde sendt en af sine Folk i et Grinde til Chandour, og da han paa Veien dertil kom i Nærheden af Goomte Flodens Bredder, fik han Die paa en stor Hunuld, der forlod sin Hule i den kratbevogede Skrænt fulgt af tre Unger og en Gut. Denne løb paa alle Fire og stod paa den fortroligste og venstabeligste Fod baade med Moderen og Hvalpene, ligesom Moderen ogsaa syntes at vogte og beskytte alle Fire med lige stor Kjærlighed og Omhu. De travede ned til Floden for at drikke uden at bemærke den Indfødte, der var til Hest, men strax holdt denne an og blev siddende stille for at iagttage dem. Saasnart de var færdige med at drikke og stod i Færd med at vandre tilbage, gav han imidlertid Hesten af Sporene og galloperede hen imod dem i den Hensigt at stille Gutten fra hans Fæller for derefter at sikre sig ham; men han løb afsted lige saa hurtigt som de tre Unger og holdt sig stadig tæt opad Moderen. Det lykkedes dem alle Fem at slippe op til Hulen og ind i den.

„Saa samlede Rytteren nogle Folk forsynede med Hækker og Spader for at forsøge paa at grave dem ud. Da de var naaede en syv—otte Fod ind i Skrænten, undskydede imidlertid Ulvmoderen med Ungerne og Gutten. De blev nu forfulgte af Rytteren til Hest og de raskeste af de unge Hjælpere til Fods. Den Forstnævnte indhentede Flokken, affaar Gutten fra de Dorige og drev ham derpaa henimod Mændene tilfods, som derpaa fangede ham. De førte ham med til sin Landsbhy og forsøgte paa at faa ham til at tale; men Alt, hvad de kunde faa ud af ham, var en vred Knurren og Snærren. Han forblev nogle Uger i Landsbhyen, og store Skarer af de omboende Indfødte kom hver Dag dertil for at tage ham i Diehyn. Saasnart en voksen Person nærmede sig, blev han urolig og forsøgte at luffe bort; men naar et Barn derimod kom i Nærheden af ham, for han hen imod det med en vild Snærren og forsøgte at bide det. Han vendte sig

steds med Afsty fra togte Kjød, men naar det blev budt ham raat, greb han det med vild Begjærighed, lagde det under sine Lemmer ligesom en Hund og fortærrede det med Graadighed. Saa længe dette stod paa, tillod han ikke noget Menneske at komme i Nærheden af sig, derimod havde han intet imod, at Hunde kom og delte hans Føde med ham.

Gutten blev siden efter sendt over til Rajahen af Sasampore, og kort derefter blev han af denne sendt videre til Sultanpore til Kaptein Nicholetts, en engelsk Officer, som kommanderede første Regiment af de der garnisonerede indfødte Tropper, det saakaldte Dube-Infanteri. Denne har igjen betruet Pasningen af ham til sin Tjener, der bærer stor Omsoarg for ham, men trods al Umage endnu ikke har saaget ham til at sige et eneste Ord. Han er slob og ustadelig — saaledes meddeler Kaptein Nicholetts — undtagen naar han bliver drillet, thi saa knurrer han og viser Tænder ad den paagjældende Person. Han spiser nu næsten Alt, hvad der bliver kastet til ham, men foretrækker dog raat Kjød, som han fortærer med stor Graadighed. Da Veiret har været noget kjøligt i den sidste Tid, blev der givet ham et Tæppe stukket med Bomuld; men han rev det blot itu og aad et Stykke af det hver Dag sammen med sin Føde. Han holder meget af Ven, i Særdeleshed raa, og han knuser dem næsten med samme Lethed som en Hund. Han holder vedblivende meget af Hunde og Schakaler og tillader dem gjerne at æde sammen med sig, naar de træffer til at komme til hans Maaltider.

I et Brev, dateret den 14de og 19de September 1850, fortalte Kaptein Nicholetts mig, at Gutten døde i Slutningen af August, og at man i al den Tid, han var bleven iagttaget, aldrig havde seet ham le eller smile. Han forstod kun meget lidet af, hvad der blev sagt til ham, og syntes slet ikke at stjænke noget af det, der foregik omkring ham, nogenformhelt Opmærksomhed; heller ikke viste han nogenfinde Hengivenhed for Nogen. Han legede aldrig med de mange Børn, der flokkedes omkring ham, og ytrede heller ingen Øyst til paa anden Maade at komme i Lag med dem. Naar han ikke var sulten, pleiede han at sidde og stryge og klappe en Pariale eller omstreifende Hund, som han ogsaa tillod at æde af Fad sammen med sig. Kort Tid før hans Død skjød Kaptein Nicholetts denne Hund, fordi den pleiede at æde den største Del af den Føde, der blev givet Gutten, hvilken som Følge heraf begyndte kjendelig at asmagres. Men heller ikke Tabet af denne Kamerat syntes paa nogen Maade at berøre ham.

Stedmoderen.

(En Fortælling af Auerbach).

(Fortættelse).

II.

En Mand, som veier noget.

I Breisgau hed det, at der ingen flere Bælfrugter var at faa. „Den rige Stumpf“ fra Freiburg havde opkjøbt dem alle; og Berlen i Kronen var nu saa dristig, at han uden videre kjørte til Freiburg for at se, om han ikke kunde snappe Byttet fra den rige Stumpf.

Dette var rigtignok et Boveskifte.

Ingen havde nogenstunde haat Fordel af at indlade sig med den rige Stumpf, undtagen naar denne havde vundet endnu mere derved for sig selv. Naar man vilde slippe godt fra det med ham, var det raadeligt at faa Alt kontant betalt, og dermed Sagen afgjort. Thi paa enhver anden Maade, ved mundtlig eller skriftlig Overenskomst, slog det aldrig feil, at man blev indviklet i en Proces, naar man ikke ligefrem vilde lade sig tage ved Næsen.

Bageren ved Trappen havde endnu en Sag imod ham for Ketten, fra ifjor, i fuld Gang.

Manden hed egentlig Fridolin Stumpf, og Tillæget til sit Navn havde han faaet, fordi han var en af de rigeste Mænd i Landet og gjerne pralede deraf. Han gik ogsaa under Navnet Sumarow, thi han brugte store Træstøvler, som naaede til Knæerne med en Duff foran, og som kaldes Sumarow-Støvler. Han klædte sig efter den Mode, der var almindelig i Begyndelsen af vort Aarhundrede, og det mest Paasaldende ved hans Dragt var det dobbelte Halsstørklæde, et hvidt, hvorover der var lagt et sort, saa det hvide saa ud som en Kravelinng. Men der gaves Mange, som havde Lyft til at snøre det dobbelte Halsstørklæde fastere sammen, eller i det Mindste ønskede, at en Anden vilde gjøre det. Han havde før holdt et lidet Vertshus i Byen, men i Krigstiden havde han pludselig svinget sig i Veiret; Folk sagde, at han havde været fransk Espion; han gik virkelig ogsaa ind og ud hos de Fremmede, som om han hørte til deres Parti, og overtog snart store Leveringer af Fornødenheder til Hærene: Havre, Flæsk og Fodtøi, hvoraf han havde stor Fordel, vistnok ikke altid paa den ærligste Maade.

Men Størstedelen af sin Formue erhvervede han sig dog ved Klostrenes Inddragelse, da han fik Godserne til „Krigspriser“ som det dengang hed.

Men Erindringen om denne hans Fortid vilde unægtelig være bleven udsløttet, naar han ikke ved sin voldsomme, i enhver Henseende skaanseløse Adfærd havde opirret den almindelige Mening imod sig.

Han havde Panteret i mange af Byens Huse og talte altid om at rejse til Schweiz, men efterhaanden tilfaldt flere Huse ham som Eiendom, han kunde ikke blive af med dem igjen, og han behandlede sine Veiere med den

yderste Strengbed. Og dog havde han sat sig i Hovedet at tiltrødse sig den almindelige Agtelse. Han vilde ikke lade sig fordrive, men først reise bort, naar han igjen var kommet i Anseelse; men det lykkedes ham ikke, og nu blev han der paa Trods. Han vilde pine Folk i deres inderste Sjæl ved at vise dem, hvor godt det gik ham, og at han stedse blev rigere. Dette lykkedes ham, men han selv og hans Familie havde ingen Glæde deraf. Han gik aldrig ud uden at have en stor Hund med sig, der var afrettet til at tage sin Mand; thi han var flere Gange bleven overfaldt om Natten af Menneſter, som han havde styrret i Glendighed; og Hunden blev snart hans eneste Kamerat. Man fortalte om ham, at han havde gjort Mened i en stor Urvesag. Der var megen Tale om, at hans Kone ikke vilde finde sig i, at han gjorde Ed, og da han dog gjorde det, og Konen kort efter druknede sig i Mølledammen, blev det antaget for vist, at hun havde taget Livet af sig selv i sin Fortvivlelse over hans Mened. Nu levede han alene med sine tre Børn, to Sønner og en Datter.

Efterhaanden fik han igjen et Slæng af Omgangsvenner, der drak og morede sig med ham paa mange Maader. Det var dels Synltegæster, dels det Slags Folk, der aldeles ikke brydde sig om, med hvem eller hvorledes de fordrive Tiden, og han følte tidt, at han kun blev agtet af dem, som han selv følte Eiegenlydighed eller Foragt for, og at de vendte ham Ryggen, hvis Agtelse det dog i Grunden alene var ham om at gjøre. Men, som det nu undertiden gaar baade i de lavere og høiere Forhold: tilsidst glemte han det, og glædede sig over, at Folk vare ærbødige imod ham; om han end vidste, at deres Hyliding var Hylkeri, hvad gjorde saa det til Sagen? Selv det, at de anse det for Umagen værd at hylke for ham, viser jo bedst, hvor mægtig han er.

Det er et haardt Ord, som siger: at Gud straffer Forældrenes Synd paa Børnene; men det beror paa Børnene selv, hvorledes denne Straf skal fuldbyrdes paa dem. Den moralske Overtrædelse, som de have for Die, kan styrte dem dybere i Fordærvelsen, gjøre dem endnu slettere, men den kan ogsaa bevirke det Modfatte: at de tage sig det Onde til Hjerte; dette er tungt at bære, men en ærlig Erkjendelse og gode Forfatter tager det Tungeste bort. Det er altid haardt at maatte løsrive sig fra sin Oprindelse og at gaa til Erkjendelse, og det er den Straf, som selv i det bedste Tilfælde ikke udebliver.

Den rige Stumpfs ældste Søn havde begaaet saa slette Streger, at Faderen selv i al Stilhed maatte bringe ham ned til Rhinen og sende ham med et Skib til Amerika. Den næstældste Søn havde paa en anden Maade voldt sin Fader Sorg, ved at ægte en simpel Syppige i Byen, der var saa fattig, at han havde været nødt til at kjøbe hendes Brudebragtil til hende.

Først efter en lang Proces havde Stumpf udleveret sin Søn hans Modreneavn; hele Byen drillede ham nu med at unde den unge Kjøbmand sin Sogning, og man viste ham og hans unge Kone, der var ligesaa ærbar som smuk, al mulig Opmærksomhed. I fjorten Aar havde Faderen ikke

talt et Ord med sin Søn, og Svigerdatteren og Børnebørnene havde han neppe kastet et flygtigt Blik paa.

Mange mente dog, at Stumpf slet ikke var saa rig som det saa ud til; han havde for mange forskellige Forretninger, og det er ganske som et sandt, men ikke noksom bekendt Ordsprog siger: Mange Forretninger gjør Pungen tom. Man kunde aldrig blive rigtig klog paa, hvorledes det egentlig var sat med ham, men hvad Mange ønskede ham, var engang blevet tydeligt udtrykt paa et Billede, der pludselig udbredte sig paa Snustobaksdaaser. Derpaa var han livagtig afbildet, siddende paa sin Hund, og nedenunder stod: Suwarons Endeligt. Men om nu den rige Stumpf ogsaa var en stor Synder, saa kan dog intet godt Menneſte bifalde saadanne lumſte Angreb eller ønske, at Synderen skal fortabes.

Alt hvad der var bekendt om Pengestumpf tilligemed mange fabelagtige Overdrivelser for nu Gjæstgiveren gennem Hovedet, da han hørte til Freiburg. Men da han fra Zähringen saa Domkirken fint udtaffede Taarn, kom han ret levende til at tænke paa en god Ven. Der, i Nærheden af denne Pragtbbygning, bor jo Gefler, der i to Aar har arbejdet som Svend hos Bageren ved Trappen, han har jo nedsat sig her som Mester. Hvor vil han ikke glæde sig ved Gjenſynet! han vil nok ſtaffe Plads til dig og dine Heste.

Bagermester Gefler ved Domkirken var let at opſpørge; han boede ved Siden af Kompagnihuset, hvor man har Domkirken Facade med sine tre store og mange smaa Taarne lige for sig. Da Gjestgiveren hørte ind i Byen, stod Etregen paa Solſtiven netop paa otte og Kirkeklokken slog i det Samme, og da han holdt udenfor Huset, kom Bageren strax ud og tog imod ham. Han saa anseelig og trivelig ud, og den rene Stjorte, som ikke skjultes af Vest eller Kjole, saa endnu hvidere ud ved Siden af de røde Sæler. Først efter et Dieblits Forløb kjendte han Gjestgiveren og raabte, idet han slog Hænderne sammen: „Nei se, se, er det dig? Ja, du er af alle Menneſter under Solen den, jeg helst vilde se i dette Dieblit. O, det var da en Glæde og ret en Fornøielse!“

„Men hvordan er det dog sat med dig? Saadan pleier du jo aldrig i dit Liv at være!“ sagde Gjestgiveren til sin Ven, hvis Anſigt ſtraalede af Henrykkelse; „du ser jo saadan ud, at man neppe kan kjende dig igjen.“

„Ja tænk blot, i dette Dieblit har jeg første Gang i mit Liv ſeet mit eget Barn! Nu for et Par Minutter siden bragte min Kone mig en Dreng, rigtig et Pragtexemplar, og neppe har jeg ſeet ham, før jeg hører dig komme kjørende, og løber herud.“

„Ja, ja, man kan se det paa dig. De Følelſer, hvormed man første Gang ser sit første Barn, ſtaa endnu ſkræve i dit Anſigt. O, det er en Lykke, som aldrig kommer igjen, aldrig ſaaledes. Alt er dog godt og vel?“

„Alt vel, Alt vel.“

„Gaa du ind,“ sagde Gjestgiveren, idet han tog fat i Lommerne og vilde til at ſtige op i Boguen igjen; „gaa du ind og pas paa, at det er

roligt, det er nu det Nødvendigste. Jeg vilde taget ind hos dig, men det gaar nu ikke an; jeg vil tage ind over i Gjæstgivergaarden, og komme hen til dig igjen inden Aften. Jeg bliver et Par Dage her i Forretninger."

„Nei, du maa blive her! Hestene bringer jeg ind til min Nabo, og der er rigelig Plads til dig her hos mig; du skal være den Første, som sover i vort Gjæstekammer. Jeg kan ikke sige dig, hvor glad jeg er over at have dig hos mig; ser du, jeg er bleven saa underlig bevæget, saa —"

Den unge, raske Mand kunde ikke tale videre for Sindsbevægelse, og Gjæstgiveren sagde: „Ja, ja, mig forekommer det ogsaa som et godt Tegn, at jeg netop i dette Dieblif skulde komme til dig."

Bageren fattede sig og vedblev: „Derfor skal du ogsaa blive hos mig; jeg kan ikke holde ud at være alene, jeg har allerede sendt Bud til Kirchgarten efter min Moder. Jeg vilde ønske, at hun allerede var her, jeg kan ikke vente til hun kommer; min Hest er syg, jeg maatte sende Bud efter en anden, og det kan vare længe til hun kommer. Det gik altsammen i saadan en Fart. Det er ikke længer end en Time siden, at min Kone sad hos mig og drak Kaffe. Har du faaet noget Barmt i Livet? Kom dog ind, den staar der endnu eller kan ialfald snart blive færdig."

„Nei, jeg kjører til Kirchgarten og henter din Moder. Men jeg maa have En med, at jeg kan kjende hende, hvis vi mødes undervejs. Du kan jo lade din Svend kjøre med."

„Nei, hvorfor skulde jeg baade sende Svenden og dig bort? Saa bliver jeg jo ganske alene!" vedblev Bageren paastaelig, og Gjæstgiveren maatte finde sig i, at Svenden kjørte bort med hans Bogn, og han selv gik ind i Stuen med sin gamle Kamerat, og saa at han gav det første fattige Barn, som kom for at kjøbe Brød, to hele store Brød og oven i Kjøbet to af de saakaldte Raffestænger af Butterdeig, og sendte ham bort uden at tage imod Penge. Derpaa løb han omkring i Stuen, tog fat paa Altning, og vidste ikke, hvad han vilde; han talte Stængerne paa Pladerækkerne, der stod ved Tønnen, til at sætte Pladerne med de opslaaede Brød paa; han talte dem begge som han aldrig før havde vidst hvormange der var, og tog, som om han havde faaet Ordre til at gjøre det i en Fart, den store Kuro med Fransbrødene ned fra Bordet, satte den paa Bænken, og derafra igjen op paa Bordet. Der hjalp ingen Modsigelse, Gjæstgiveren maatte ind og se til den unge Moder og hendes Lille; men han gjorde det modstræbende og med største Forsigtighed, førte strax igjen sin Ben ud af Stuen og bad ham om nu i Stilhed at tænke paa sin Lykke, og endelig ikke forstyrre Moderen og Barnet.

Den unge Bagermester sagde, at han var saa træt som om han nylig havde løbet op og ned ad Bjerget, og dog kunde han ikke sidde rolig paa sin Plads, men lyttede hvert Dieblif ved Sovokammerdøren, og naar Runderne kom og bankede paa Skydevinduet med Stillinger og Firestillinger, tystede han paa dem, og hver Gang en Fattig kom, tog han ingen Penge for Brødet.

Berten i „Kronen“ fraraadede ham det, idet han foreholdt ham, at han heller maatte vente nogen Tid dermed; thi naar han nu begyndte dermed, vilde alle Byens Tiggere inden en Time være forsamlede udenfor Vinduet, og hans Kone og Barn vilde ikke faa den No, som de netop nu trængte faa meget til.

Da de to Kamerater sad roligt sammen, spurgte Freiburgeren endelig med en vis Tilbageholdenhed om Gjæstgiverens Forretninger. Denne svarede med samme Tilbageholdenhed; thi det er en Egenhed ved Handelsforhold, især imellem Folk, der gaa den samme Vej og spekulere paa de samme Foretagender, at de omtale dem med en vis Forsigtighed, der synes at følge af sig selv. Den Ene anser det for urigtigt at spørge den Anden ud, og denne holder sig ikke forpligtet til at give bestemte Svar.

Freiburgerens Moder kom snart med et af sine Børnebørn, en Gut paa fire Aar, som hun aldrig kunde stille sig fra, og nu overlod han hende Alt i Huset og klædte sig helt paa; thi en Bager gaar aldrig paa Torvet, uden at være ordentlig klædt, og det var paa Tid at gaa til Korntorvet.

„Jeg ved slet ikke, hvordan det er fat med mig,“ sagde Freiburgeren undervejs, „men det er ligesom om hele Verden var forbandet, siden jeg ved, at jeg har en liden Gut derhjemme; Alting forekommer mig saa nyt, og jeg vilde gjerne fortælle alle Mennesker det. Men — for at tale om noget Andet: Sig mig, hvad du har i Sinde at købe, at vi ikke skal staa hinanden i Veien?“

„Jeg vil haade købe og sælge. Jeg vilde gjerne have Bælgfrugter, og jeg har Høvede, som jeg nok vilde af med, hvis Prisen anstaar mig.“

„Og jeg vil netop købe Høvede.“

„Du kan faa min, til Torveprisen.“

Berten i „Kronen“ var idag i særdeles godt Humør; han havde gjenfundet sin Kamerat i Lykke og Velstand, og det viste sig desuden, at han havde sluttet en heldig Handel; og med en hidtil ukjendt Fornøielse tog han hift og her en Haandsfuld Korn af de aabne Kasser, veiede det prøvende i Haanden og besaa det, idet han lod det løbe ned igjen.

Gjæstgiveren overlod sin Ven det, han købte undervejs, og var endog saa oprigtig næsten noiagtigt at angive, hvad han vandt derved.

Denne Gevinst, som han havde sig selv at talke for, gav Kronverten fiedse mere Selvtillid. Han dovede sig lige hen til den rige Stumpfs Hus. Det varede længe, for den store Port blev lukket op; og indenfor var der igjen store Hængelaase paa de jernbeslagne Døre.

Stumpf var reist bort.

„Naar kommer han tilbage?“ spurgte Gjæstgiveren den gamle Pige i Forstuen. Hun gik derpaa ind i Stuen, og nu hørte Kronverten en klangfuld Pigestemme sige: „Fader bliver otte eller ti Dage borte.“

Denne Stemme gik Kronverten beshynderligt til Hjerte, og da den gamle Pige kom tilbage, spurgte han: „Er det Datteren i Huset, som I talte med?“

„Jh ja!“

„Kan jeg ikke gaa ind og selv tale med hende?“

„Nei, hvorfor det? Er der mere, J vil?“ spurgte Stemmen indenfra.

„Jeg vilde kun spørge om, hvor Deres Fader er, om jeg ikke maatte kunde opsoge ham. Jeg er her med mit eget Kjøretoi!“

En sagte Latter hørtes derinde, som gjaldt den sidste Sætning, hvorved Verten i „Kronen“ tillige havde havt til Hensigt at gjøre opmærksom paa, at han ikke var den Mand, der var vant til at staa udenfor Døren som en Tigger. Og efter denne Latter blev der svaret indenfra:

„Fader er i Lenzkirch.“

„Godt, saa kjører jeg derhen til ham.“

„Hør, saa kunde J tage noget med til ham. Se, her er hans lodne Handsker, som han har glemt,“ og i det samme blev Døren aabnet paa Klem og et Par Handsker med Rævestinds Kantning rakte ud, men han saa ikke den, der rakte dem ud. Han sagde smilende gjennem Sprækken: „Men naar jeg nu løb min Vej med Handskerne?“ og der blev svaret næsten lige ved ham: „Saa har Eders Stemme loiet, thi den lyder som et ærligt Menneſtes.“ Gæstgiveren brast i en høj Latter, som blev besvaret indenfra.

Da han kom ud af Huset, stod han et Dieblit ganſte ſtille, ſom om han havde været i et fortryllet Bjerg, ſaa underligt forekom det ham. Men den rige Stumpſs Handsker, ſom han holdt i Haanden, kaldte ham ſnart tilbage til Virkeligheden.

Næſte Morgen hjørte han hørt, og lovede at komme igjen om et Par Dage. Han havde ikke talt til ſin Kamerat om det, der var hændet ham.

J Lenzſich traf han ganſte rigtigt den rige Stumpſ, ſom ogſaa havde Forretninger at afgjøre med Uhrhandlerne; thi han gav ſig af med Alting, hvorved der var Noget at fortjene. Han opholdt ſig meget i Vertſkufene, var ſnakſom og nedladende, og fortalte iſær gjerne Krigſhſtorier. Man ſagde til hans Ros, at han fortræffeligt forſtod ſig paa at ſætte Salt og Krydderi paa ſine Hiſtorier. Naar man kunde have overſeet, at han i Grunden ikke bekymrede ſig om Andet end ſig ſelv og ſine Penge, kunde man virkelig kaldt ham en ret fornøielig og behagelig Mand, hvilket han ogſaa var, ſaa længe man blot paſſiarede med ham. Men ſaaſnart han ſkulde handle, blev han ſom forvandlet; da viſte den stærke, ſvære Skikkelse ſig næſten ſvavidig, det ſtore Hoved, der ſad helt nede mellem Stuldrene, løſtede ſig i Beiret, og den vældige, kjødrige Haand med den brede Signetring ſyntes med uimodſtaelig Magt at ville gribe fat i enhver Modſtander.

Verten i „Kronen“ havde undervejs tænkt meget paa, om han ſkulde ſige den rige Stumpſ, at han kom for hans Skyld eller tie dermed. J ſaa ſald maatte han ſkjule Handskerne; men til Syvende og Sidſt var det dog klogeſt ligefrem at holde ſig til Sandheden. Kronverten havde det efter ſin Moder, at han altid ſolte ſig uſikker, ſaaſnart et Foretagende var be- regnet paa Uſandhed og Underfundighed; kun naar han gik ligefrem, aabent

og ærligt tilverts, følte han sig stærk, sikker og klog, og i dette Tilfælde viste det sig desuden at være særdeles fordelagtigt.

Den rige Stumpf pralede gjerne af, at han var saa almindelig kjendt og søgt, og da Gjæstgiveren, der saa velhavende ud, kom hen til ham i Gjæstgivergaarden og sagde, at han havde gjort den lange Reise for at slutte en Handel med ham, saa han smidsfende hen for sig, slog med Ridespidsten paa sin Sumaromstøvle, som han pleiede, og klappede sin Hund med den anden Haand; derpaa fastede han et Blik rundt i hele Stuen, hvor flere Embedsmænd og andre Folk netop var tilstede, for at se, om Alle havde lagt Mærke til, hvad han var for en almindelig søgt Mand.

Den rige Stumpf lod til at synes særdeles godt om Verten i „Kronen“, men det var egentlig kun Praleri, at han kjørte med den Fremmede til en af sine Gaarde, som laa der i Nærheden, og overhovedet viste ham sin udstrakte Virksomhed.

„Naa, De er fra Kottweil?“ havde han strax spurgt Gjæstgiveren, og da denne svarede bekræftende, vedblev han: „Saa kjender De vel Bageren ved Trappen?“

„Naturligvis, meget godt.“

„Da skal han ogsaa snart lære mig rigtig godt at kjende; jeg har en Proces med ham, som snart skal afgjøres.“

Nu følte Gjæstgiveren sig just ikke forpligtet til strax at sige, at han var Bagerens Søn; han vidde heller opsætte det til et beleiligere Dieblif, men dette beleilige Dieblif kom slet ikke, og Gjæstgiveren, der havde besluttet at være ganske ligefrem i sin Opførsel mod Stumpf, havde dog strax skjult Noget for ham, og vænnede sig lidt efter lidt dertil, saa det ikke længer foruroligede ham.

Det er en sorgelig Sandhed, at flette Mennesker ogsaa forværre dem, de komme i Berørelse med. Allerede ved den Usandhed, hvormed man kommer et saadant Menneske imøde, idet man ikke ligefrem siger, hvad man tænker om ham, kommer der Splid i Ens Sjæl, og af en hemmelig Frygt for at buse ud med sin virkelige Mening, kommer man let til at søge enhver Besmykkelse og med særligt Eftertryk fremhæve den gode Side. Da gaar det tidt saa vidt, at den indre Ringeagt ligesom med Magt forvandler sig til en udtalt Agtelse. Den, som selv er en ærlig Mand, føler det Faldt i sin Opførsel, og kan dog vanskeligt forandre den, men skammer sig over sin egen Jammerlighed. Den indre Afsty, man føler for det Slette, er ogsaa tidt forenet med en halvbevidst Fortrydelse over, at man saaledes paa en Maade har indladt sig med det, og derved ligesom givet Slip paa den Ret, som man fra først af med Villie ikke benyttede sig af.

Saaledes blev ogsaa Verten i „Kronen“ hel underlig tilmode, da det gik op for ham, at den rige Stumpf maatte tro, at han agtede ham høit, skjønt det Modsatte egentlig var Tilfældet. Hver Gang han var sammen med ham, blev han ligesom bedøvet og beruset; men saasnart han blev alene og kom til at tænke over sig selv, følte han sig inderlig misfornøiet. Hver

Dag besluttede han at tage bort, men kunde dog ikke befremme sig dertil; det var, ligesom om han var manet fast i en sælsom Tryllefreds.

Den rige Stumpf forte Gjæstgiveren omkring med sig i flere Dage under allehaande forskjellige Paaskud, og denne haabede, at dette fortrolige Forhold skulde hjælpe ham til en heldig Handel, som igjen kunde have flere andre til Følge. Da de endelig kom tilbage til Freiburg, angav Stumpf en saa ualmindelig hoi Pris, at Gjæstgiveren maatte trække sig tilbage med uforrettet Sag. Stumpf havde tværtimod faaet mange Underretninger af ham om hvordan det stod til med Handelen paa andre Steder; han havde i flere Dage haadt en Reisefamerat; nu kunde denne drage bort med tomme Hænder, og den rige Stumpf lo i Skjægget. (Mere).

Forstjellige Slags Notitjer.

Man har begyndt til Forsøg at bruge vrenset Jordolje istedetfor Stenul som Brændematerial under Dampkedlen paa Jernbaner. Paa Pennsylvania-Banen førte man nylig fra Altoona til Pittsburg med Olje som Fyrmiddel, og Udfaldet var meget tilfredsstillende. Om vi ikke tager fejl, har Jordoljen i længere Tid faaet en lignende Anvendelse paa Dampskibe paa Volga og det kaspiske Hav. Der har ogsaa for nogle Aar siden i en norsk Avis staaet en Afhandling om Jordoljens Anvendelse i omtalte Retning.

— Vicepræsident William A. Wheeler, som døde tidlig i Sommer, har ved Testamente givet \$5000 til Hjemmemissionen og \$5000 til Missionen i andre Verdensdele.

— Pastor Hommes Blad „For Gammel og Ung“ No. 30 har et smukt Billede af Bethania, det indianske Førneshjem, som indviedes den 4de Juli sidstleden. Pastor T. Larsen, forhen af Greenfield, Minnesota, er nu ansat som Bestyrer for denne vor nye Indianermission. Bidrag til denne Missionsgjerning, som ligger os saa nær, kan indsendes til vor Synodes Kasjerer, Hr. G. D. Rustad, Decorah, Iowa.

— Dr. Primjanskis Anilinur mod Tæring, som tidligere er omtalt i „For Hjemmet“, har allerede fundet afgjorte Modstandere blandt Læger, som har haft Anledning til at erfare, at den har slaet fejl.

— Den berømte „Kanonkonge“ Baron Krupp i Eszen, Rhinpreussien, er nylig død i en Alder af 75 Aar.

— Protestanten Cleveland har udnævnt Joden Gauss til Gesandt hos Muhammedaneren Abdul Hamid.

— Potetbillen (the Colorado beetle) er kommen tilsynne i preussisk Sachsen, hvor den for Tiden gjør megen Skade.

— I Pittsburg Pa, har fem Personer nylig sat Livet til ved uforsigtigt at gjøre op Ild med Lampeolje.

— Byen Cincinnati (Ohio) vil holde en „Hundredeaarsudstilling“; over \$900,000 er allerede subscriberet i nævnte Diemed.

— Bæddeløbshesten „Glen Miller“ (Peoria, Ill.) satte nylig Livet til, da man havde givet den Isvand at drikke strøg efter et Løb. Værdi: \$10,000; Record: 1 Mil i 2 Minuter og 18 Sekunder.

— Chinas Befolkning anslaaes for Tiden til 450 000,000.

— Hele Verdens Produktion af Kaffe anslaaes for Tiden til 650,000 Tons, hvoraf Brasilien alene leverer mere end Halvdelen.

— Brooklyn har 321 Kirker; dets Befolkning angives at være 910,085 og Antallet af Familier af Ravnets Smuth angives til 1817.

— Der er en halv Million flere Kvinder end Mænd i England.

— Senalet i Kanada har vedtaget et Lovforslag, ifølge hvilket Skilsmisser erhvervede i de „Forenede Stater“ er ugyldige i Kanada.

— Blandt 15 unge Mænd, som i forrige Maaned tog theologisk Examen i Auburn, var der ogsaa en Hinduer og en Neger.

— Den franske Kapt. Renard, Direktør for „Luftseilerskolen“ i Meudon, vil bygge en Kjempeballon til 2,000,000 Fransk. Det heber, at Hr. Renard har bragt det til at kunne til en vis Grad styre et saadant Luftskib.

— I München, Hovedstaden i Bayern tænker man paa at reise en Mindestøtte for Hurtigkristens Opfinder Kav. Gabelsberger paa Hundredeaarsdagen for hans Fødsel, den 1ste Juli 1889.

— Mellem de Forenede Stater og Rusland er der for en Tid siden afsluttet en Traktat om Udlevering af alle Forbrydere, som har gjort sig skyldige i Mord eller Forsøg derpaa, lige meget, om nævnte Forbrydere paastyrker Politik og udgive sig for politiske Stridsmænd. Dermed er den hidtil bestaaende Afhret for politiske Mordere paa en gavnlig Maade indskrænket, og England vilde gjøre vel i at følge de Forenede Staters Exempel.

— Sultan Abdul Hamid. En med Forholdene i Stjernekiøsten fortrolig Personlighed har meddelt „Vest. Lloyd“ følgende Skildring af Sultanens Personlighed. „Ved Abdul Hamids Hof findes der forlængst ingen Astrologer mere,“ skriver han, „og Sultanen er i altfor høi Grad fulgt med Videnskaberne og Fremskridtet til, at han skulde hylde Overtro eller Stjernetyderi. Mere end nogen anden af de tidligere Herskere i det tyrkiske Rige er han i livligt Samkvem med de mest fremragende Personligheder, der kommer fra Europa til Bosporus, og hyppigere end nogen anden af sine Forfædre modtager han de europæiske Magters Repræsentanter. Derfor er han ikke mere den hemmelighedsfulde Hersker fra tidligere Tider, men en moderne Regent, der nøie kjenner sine Pligter. De Notabiliteter i

den herværende europæiske Koloni, der staa i stadig Forbindelse med Paladset, bekræfte alle overensstemmende, at Abdul Hamid ikke er den fatalistiske Mand, som han ofte er bleven udgivet for af udenlandske Korrespondenter, der vilde bringe interessante Meddelelser tilsvær. Han tager den livligste Del i Statsforretningerne, han er den ledende Mand i Politiken, han er den, der giver Stødet til alle Foretagender, og det vilde være en stor Feiltagelse at betragte ham som et Redskab i sine Ministres Hænder. Hans Anseelse hos Muselmændene har aldeles ikke lidt noget derved, at han ikke i den sidste russisk-tyrkiske Krig selv havde Kommandoen over Hæren. Han overlod Kommandoen til de dygtigste Hærførere i sit Rige og traf ogsaa med mange — som Mukhtar og Osman — et fortræffeligt Valg. Det var ogsaa ham, der tog alle Forholdsregler til Hovedstadens Forsvar. Disse Bemærkninger ville være tilstrækkelige til at vise det Urigtige i de fleste af de Skildringer, der ere i Omløb i Udlandet om Abdul Hamid, uden at man behøver at indlade sig paa at gjendrive Enkeltheder, der synes at være laante af arabiske Qvæntyr. Medlemmerne af den herværende europæiske Koloni tillægge de fleste Beretninger af den Art heller ikke nogen Betydning, og man vil vel ogsaa i Udlandet forstaa at skjælné det, der er Sandhed fra det, der kun er et Produkt af digterisk Fantasi.“ (Mgbl.)

— Antallet af Huse i Kristiania siges at være 5159.

— Den polske Diktator, (1863) Marian Langiewicz døde den 12te Mai i Konstantinopel, 60 Aar gammel.

— Det britiske Riges Folkemængde skal nu udgjøre 310 Millioner, hvoraf London alene skal have omtrent 5 Millioner.

— Mandag den anden Mai døde den danske Admiral E d o u a r d S u e n s o n, beromt af sin Seier ved Helgoland den 9de Mai 1864. Han var født i Mai 1805.

— Drikkehusenes Lukning om Søndagene fra Begyndelsen af Mai i New York har ifølge "News and Mail" haft den Virkning at der i Mai Maaned kun dømtes 191 Personer til Arbeidshuset, medens Tallet for April var 291.

Fra Afrikas Vestkyst.

(Uddrag af Breve fra en Landsmand).

III.

(Fortset fra No. 13.).

I mine tidligere Breve har jeg haft Anledning til at omtale Kommunikationsvesenet i Senegal, forsaavidt angaar Hovedlinier som Senegalflodens nedre, seilbare Løb og de to Jernbaner Dakar-St. Louis og Medina-Bonnamakou. Lad mig betræffende disse tilføie, at der fra et Punkt paa den førstnævnte Jernbanelinie er projekteret anlagt en Bane i 500

Kilometers Strækning ind gennem Landet til Bafel. Denne Bane vilde, som gennemskjærende frugtbar og folkerige, fra Regjeringens Indskydelse endnu saa temmelig undtagne Distrikter og derhos som forkortende Veien fra øvre Senegal til Kysten med omtrent det Halve, uden al Tvivl blive af en overordentlig Betydning, om den kom istand. Men det kan vel være at befrygte, at det gaar med den som med den anden af de tvende ældre Linier. Det er nemlig ikke saa, som jeg først havde forstaaet, at denne er fuldført. Arbeidet paa den begyndte i 1881 ved Kayes, en Landsby 12 Km. nordensfor Medina, og den skulde strække sig 520 Km. syddover, hovedsagelig som Forbindelse med Geleterne ved øvre Niger. Arbeidet maatte imidlertid opgives, efterat man i 1884 var naaet til at saa færdig 63 Km. trafikabel Bane, hvortil slutter sig en noget længere Strækning paabegyndt Banelegeme, der lader sig benytte som Kjørevei. Tingen var den, at det ikke var muligt at faa de Indfødte til at være med paa et saa anstrengende Arbeide. Man maatte engagere italienske og marokkanse Arbeidsfolk, og dette faldt jo meget kostbarere end kalkuleret, men værre var, at Dødeligheden mellem dem var saa stor, at 25 Procent strog med, og Resten kom formodentlig hjælpeløs hjem igjen.

Dette er da Ting, som jeg har fra andet Hold, men selv har jeg nu ogsaa stiftet personligt Bekjendtskab med det senegalste Veivæsen. Forleden Dag fulgte jeg nemlig med en af mine Venner her en god halv Dagsrejse ind i Landet til en ham tilhørende Eiendom, der i flere Generationer har tilhørt hans Familie. Det gik ikke ganske for sig som hjemme ved lignende Anledninger, naar man sætter sig op i en magelig Reisevogn, medhavende en god Nisse, og lader Hestene trave afsted henester Landeveien. Til en Begyndelse havde vor Udflugt mere Lighed med en Cætertur. Vi kjørte ikke men red og førte Alting med os paa Hesteryggen, — det vil sige, saa var Programet; men det viste sig rigtignok siden, at med den her sædvanlige Glemsomhed en altsor stor Del af, hvad vi skulde have haft med os, var blevet liggende efter.

Vi kom da afsted og red i Timevis, men Noget, som havde Lighed med en Bei i europæisk Forstand, var intetsteds at opdage. Ordentlige Beie vilde ogsaa være umaadelig kostbare at anlægge i dette Land, hvis egen store Overskud af Arbeidskræfter ligger som en død Stat; men endnu kostbarere for ikke at sige umuligt vilde det være at vedligeholde dem. Regn-tidens ustyrtelige Vandflomme kom uafslædig til at stykke Beilegemet bort, og det, som stod igjen, vilde bagefter i en Fart blive fuldstændig overgroet af den mægtige tropiske Vegetation. Vi maatte altsaa, som det heder, søge os frem efter Konduite, — min Vert kjendte jo Retningen, og det Dvortige blev Hestenes Sag.

Sandheden tro, skylder jeg dog at oplyse, at vi endelig traf paa Noget, der smagte af Veibygning, nemlig en lang, smal og lav Dæmning, der førte over en stor Myr. Riddet over denne Dæmning var ikke meget høg-geligt; paa begge Sider af sig havde man et stinkende Vand, hvori det

frjede af hæslige Amfibier. Men vor Opmærksomhed skulde iøvrigt snart drages bort fra disse. Halveis fremme paa Dæmningen mødte vi nemlig en Baling, og det en af en for mig meget overraskende Bestaffenhed: en stor Flok løse Kameler! Disse kunde ikke slippe forbi os, og vi heller ikke forbi dem, saa at Situationen en Tidlang var en Smule broget; men Kamelen er som bekendt et medgørligt Dyr, og det lykkedes os tilslut at drive Flokken tilbage, saa vi endelig slap over i god Behold.

Tiden og Afstanden viste sig at være beregnet med den her almindelige Tilgængelighed for Alt, hvad der heder Akkuratesse, og Mørket faldt paa, da vi endnu vare et godt Stykke fra Maalet. Endnu fuldstændigere end før maatte vi anbetro os til Hestenes Evne til at finde frem, og den er da heldigvis her den samme som hjemme; men meget behageligt var det ikke at trænge frem paa smale Stier gjennem det høie Græs og høre Schakalernes uhyggelige Strig omkring sig paa alle Kanter. Fuldstændigt beroligende for mine Nerver var det under saadanne Omstændigheder oprigtig talt ikke, at min Ledsager forstikrede mig om de talrige Schakalers Usfarlighed for Mennesker saavel som om, at de Lovet, der ogsaa kunne paatræffes, i Regelen ikke tage paa Nogen, for de ere saarede, og at den farlige Panther hyderst sjelden optræder saa nær ude mod Kysten. Det var da unegtelig velgjørende omfjæder at være fremme og komme i Hus, om end Huset befandtes at være alt andet end koseligt. Maden smagte ogsaa fortræffeligt, og saadanne smaa Ulemper som at Glasse, Knive o. s. v. vare efterglemte i St. Louis, kom ved denne Leilighed aldeles ikke i Betragtning. Heller ikke dette, at da vi saa skulde overlade os til Søvnens Bederbøggelse, var der ingen Seng at lægge sig i. Om den noksom bekendte Træsmag kunde der forøvrigt ikke blive Spørgsmaal, thi der var heller ikke hverken Træbænk eller Trægulv at ligge paa. Jeg maatte søge mit Leie paa Stengulvet, men træt var jeg, og sove godt gjorde jeg.

Da jeg den følgende Morgen slog Dinene op, blev jeg vel forundret ved at høre kjendte Roster hjemmefra. Kvivit, kvivit, — det var en Flok Linderler. Her havde de altsaa sit Vinterkvarter; det sagdes, at de pleier at komme i December og bryde op igjen i Marts. Frem og tilbage farer de da over den umaadelige Ørken. For mig var det som at faa en Hilsen fra gamle Norge at træffe paa dem her, skjønt de jo havde været derfra i længere Tid end jeg selv. Denne Linderlernes hjemlige Kviviten var ogsaa ligesom Indledning til de interessanteste Oplevelser og Indtryk, som opveiede alle de mindre behagelige Sider ved Opholdet paa den afrikanske Landeiendom. Jeg kom nemlig her midt ind mellem de Sorte og fik nu rigtig Anledning til at se dem paa nært Hold.

Kort før os var der ankommen til Stedet en Marabut eller arabisk Præst med sit Folke, og i den Anledning samlede der sig udover Dagen en hel Del Folk til Deltagelse i Religionsøvelser, som foregik under hans Ledelse. Om Aftenen holdtes der stor Andagt, og en Mængde „rettroende“ Sorte Jødendog Betsignelsen af den hellige Mand. Det gik for sig paa den

Maade, at han under høie Raab paa Allah lagde sit Perlebaand — formodentlig af lignende Bestaffenhed og Bestemmelse som Katholikernes Rosenkrans — paa Vedkommendes Hoved og — spyttede ham paa Kinderne, medens Følget hele Tiden sad og fremmumlede et slags monotom Sang, afbrudt af idelige Udraab af Allah il Allah o. L. Ceremonien var, med al sin Underlighed, virkelig høitidelig, navnlig ved den dybe Grefrygt og Andagt, der hvilede over Deltagerne. Man kunde forresten ikke andet end overvældes af Medlidenhed ved at se disse arme, vankundige sorte Stakler krybe frem til Marabuten for at modtage hans Velsignelse efter først at have hørt ham ramse op lange Stykker af Koranen, af hvilke de ganske sikkert ikke forstode et Gran. (Mere).

Rebus No. 22.

hvor D RR SS ▷?

XX.

Dpløsning paa Gaaden i No. 14.

No. 279: The clock.

Alle Abonnenter, som staar til Næst med Betaling, bedes at indsende Pengene snarest muligt. Da der i ethvert Tilfælde kun er Tale om en ringe Sum, høist nogle faa Dollars, saa kan en liden Anstrengelse snart bringe Sagen i Orden. Saa snart Betalingen kommer, skal Rvittering blive Vedkommende tilstillet. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke bliver borte underveis.

Adresse:

R. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

„**For Hjemmet**“, et Tidskrift for nyttig og underholdende Læsning, udkommer to Gange om Maanedn. (omtrent den 15de og 30te) og koster \$2.00 (til Europa \$2.25) om Aaret i Forstud; 7 forudbetalte Exemplarer sendes et Aar for \$12.00.

Adresse:

R. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Dr. Martin Luther, hans Liv og Gjerning (med Billede af Luthers Moder). — Historiens Vidnesbyrd om Bibelordets Sandhed. — Ulve-Born. — Stedmoderen. — Forskjellige Slags Notitser. — Fra Afrikas Bestktht. — Rebus. — Dpløsning

R. F. B. Portman, Attorney at Law, Real Estate

AND
LOAN OFFICE,

PHELPS BUILDING,

DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,

DECORAH,

IOWA.

H. P. JOHNSON, Sadelmager

Handler med

Sadler, Søvler, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sæleringe etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardskredstaber og Værktøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Nie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

R. F. GIBSON,

JUSTICE OF PEACE AND NOTARY PUBLIC.

REAL ESTATE, INSURANCE and COLLECTION,

DECORAH,

IOWA.

Afhandler og Fortællinger (6 ældre Hefter af „For Hemmet“) sendes for 25 Cts. (halv Pris); *Soldvitalvisen og den guldne ABC* (to ældgamle kristelige Folkefange) i et lidet Hefte, 10 Cts. Adresse:

A. Thron d i n, Box 1014, Decorah, Iowa.

Photograph-Galleri.

Undertegnede har just udstyret det Photograph-Galleri, som før eiedes af A. B. Adams, med de nyeste, forbedrede Instrumenter og er beredt til at levere Billeder af bedste Slags. Alt Arbejde garanteres. Et smukt Udvalg af Billedrammer, Photograph-Albums og Chromo-Billeder anbefales.

D. C. Drolaug.

Joe Both fra Sioux City, Assistent.

Ovenover S. M. Smiths Store, - - - - Decorah, Iowa.

S. O. Wilson, MERCHANT TAILOR.

ALL WORK GUARANTEED.

Water Street,

Decorah, Iowa.

HALL & BAKER,

LIVERY and FEED STABLE,

Corner of Washington and Main Streets by the Bridge,

DECORAH,

IOWA

For **GANG SAWED LUMBER** and
North-Western **Barb Wire**

—Go to—

Ed. Riley, FLEMMINGS LUMBER YARD,
On Lower Broadway, - - Decorah, Iowa.

L. M. ENGER,
CITY : SHOE : STORE,

handler udelukkende med

Skotsk. Godt Assortment.

Forespørgsler pr. Post besvares hurtigt. — Lettere Varer kan sendes i Posten.

☛ Varer af større eller mindre Vægt kan sendes C. O. D. pr. Express, naar man opgiver Express Office.

Med Ordres maa følge nøiagtigt Maal af Fodens Længde og Bredde i Tommemaal.

Adresse: **L. M. Enger,**

Decorah, Iowa.

I. L. Taylor, Resident Dentist.

Speciel Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Nye Tænder indsættes saavel paa gamle Rødder, som i Nabninger, hvor ogsaa Rødderne er borte. Tænder indsættes uden Indfatning, om det ønskes. Alle Gummi-Elastikum- eller Rubber-Plader overtrækkes med Guld til Forebyggelse af skarpe Bødder og anden Uleilighed. Alt Arbejde forsigtes at give Tilfredsstillelse.

Office over BEN BEARS Clothing Store. Decorah, Iowa.

Tordenstjold's Biografi samt en Rejsestiftelse fra det hellige Land findes i 29de Bind af „Vor Hjemmet“. Sendes portofrit for \$1.00.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

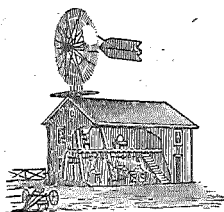
tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Til Ungdommen: Det, som der ligger Magt paa for Eder er — ikke
 just at gaa paa Decorah Institut — men at have det alvorlige Ønske at
 blive oplyste og rettsfæne Borgere. Det er meget ilde for en ung Person
 at sige: „Jeg har Intet lært, Ingen af mine Folk har nogeninde lært
 Noget.“ Bedre er det at sige: „Jeg vil lære Noget, jeg vil ikke blive et
 unyttigt Individ i Verden.“ Hr. Breckenridge, Bestyrer af Decorah In-
 stitut, har været til Hjælp for mange Gutter og Piger fra Landet, som har
 staaet tilbage i Skoleundfsaber. Han indbyder alle Lærelystne til at komme
 til hans Skole i Decorah.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.

DECORAH, - - - IOWA.

Halladay's Standard Geared & Pumping
WIND MILLS.

Feed Mills, Pumps of all Kinds,
 Gas and Steam Fittings.

Satisfaction Guaranteed.

A. A. CHANDLER,
 DECORAH, - - - - - IOWA.

Established

A. D. 1856

PIONEER DRUG STORE

OF WINNESHEIK COUNTY.

E. I. Weiser, Druggist.

Drugs, Medicines, Paints, Oils, Wall Papers, Books etc.

Decorah, - - - Iowa.

Synodens Boghandel

er forsynet med Bibler, Nye Testamenter, Psalmebøger, Skolebøger, An-
 dagtsbøger og anden kristelig Literatur. Katalog sendes frit.

Bogbinderiet anbefaler sig til Indbinding af Bøger, Tids skrifter
 etc., saavel i finere som simplere Bind.

Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,

Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling,

forfærdiger

Saleschevogne og Buggier

og forøvrigt alleslags Hjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

182.

1887.

J. J. MARSH,

Decorah, Iowa.

keeps a full line of the leading farming implements. You will find at his warehouse the **Buckeye Seeder**, the **Eagle Adjustable Harrow**, the **Acme pulverizing Harrow**, the **Champion and Brown Corn Planter**, the **Haworth and Brown Check Rowers**, **Mowers and Binders**, **Ellwood and Thompson Corn Plows**, **Horse Hay Rakes** of all kinds, **Studebaker Wagons**, and **Buggies**, **Deere, Grand detour**, and **Norwegian Plows**, **Horse Corn Stalk Cutters**, **Feed Grinders**, **Shellers** and *et.*; also keeps the best quality of binding twine.

I do not keep any traveling agent.

Please call, examine goods, and get prices. My Motto: not to promise more than I can do, and do all I promise.

J. J. Marsh.

CITIZENS SAVINGS BANK,

Winnebago Street, - Decorah, Iowa.

organiseret under Statens Iowas Lov, den eneste Sparebank i Winnecheit County, driver almindelige Bankforretninger, sælger Pengesandvisninger ved Bærler eller Post-Ordre paa alle Stæder i Norge og Sverige til laveste Priser.

Rente tilstaaes paa Indskud.

Der udstædes rentebærende Bantbeger, hvori til enhver Tid indskrives Indskud, smaa eller store, og der tilstaaes 4 pro Cent aarlig Rente, som betales 1ste Januar og 1ste Juli af alle Pæleb, som da staa i Banken. Renten bliver adderet til Indskudet eller kontant udbetalt til Indskuderen efter Behag. Indskud kan udtages igjen naarsomhelst. „En Daler spæret er en Daler bunden“, og der er ingen bedre Maade at gjøre dette paa end at indlætte den i en trygg Bank.

500 Indskud ønskes, store eller smaa. Pengene til hvilketsomhelst Beløb udbetaales med betryggende Sikkerhed.

George Beldys, Præsident.

C. W. Burdick, Kasserer.

A. F. B. Portman, Vice-Præsident.

G. J. Curtin, Assistent-Kasserer.

Horsk Skredderwerksted.

LEE BROTHER'S,

Merchant Tailors.

Et godt Udvalg af importerede Tøier haves altid paa Oplag, og alt Arbejde udføres at være af bedste Slags.

Berksted i Water Street, skraas over for Winnecheit House, Decorah, Iowa.